

απόψεις

Φορολογική μεταρρύθμιση, προς τί;

Το τρίτο «Μνημόνιο» αποτελεί ήδη νόμο του κράτους (Ν.4093/2012), τον οποίο οι συνδρομητές του περιοδικού μπορούν να μελετούν ολόκληρο στο ηλεκτρονικό Δ.Φ.Ν. (www.dfn.gr) και τις φορολογικές διατάξεις του στο παρόν τεύχος.

Η ελληνική κοινωνία αναμένει την εκταμίευση των δόσεων που έχει συμφωνηθεί για το έτος 2012 και είναι απολύτως αναγκαίες για να κυκλοφορήσουν έστω και με μόχλευση χρηματικά κεφάλαια στην αγορά, η οποία αδυνατεί να ανταποκριθεί στις φορολογικές και ασφαλιστικές της υποχρεώσεις. Με δεδομένα, αφενός την πλήρη ανεπάρκεια ακαθάριστων εσόδων και ταμειακών ροών σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά και αφετέρου τη σημαντική δέσμευση της χώρας για την κατ' έτος συλλογή αυξημένων δημοσίων εσόδων, ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη πρωτογενών πλεονασμάτων, το υπουργείο Οικονομικών σχεδιάζει, υπολογίζει και διαρρέει επικοινωνιακά διάφορα σενάρια αναφορικά με την επικείμενη διαμόρφωση της φορολογίας εισοδήματος.

Στην χρονική αυτή συγκυρία το ΕΛΙΑΜΕΠ, το ΙΟΒΕ, η Kantor, η Κίνηση Πολιτών και η Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς διοργάνωσαν εκδήλωση - ανοικτή συζήτηση με θέμα: «Φορολογικό Σύστημα: Μέτρα ή Μεταρρύθμιση». Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών στις 8.11.2012, με τη συνεργασία του Megaron Plus, το οποίο στα πλαίσια ενός ευρύτερου κοινωνικού ρόλου, επιδιώκει και μέχρι σήμερα με επιτυχία κατορθώνει να παρεμβαίνει στην συζήτηση όλων των ζητημάτων που απασχολούν σήμερα τη χώρα.

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης αυτής, το ερώτημα που τέθηκε στους συμμετέχοντες, κατά σειρά συμμετοχής, κ.κ. Δ. Σταματοπούλο, πρώην Γενικό Διευθυντή Φορολογίας στο υπουργείο Οικονομικών, Χ. Κυριαζή, Εκτελεστικό Αντιπρόεδρο του ΣΕΒ, Β. Ράπανο, καθηγητή Δημόσιας Οικονομικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και πρώην Πρόεδρο της εθνικής Τράπεζας και Γ. Σταθάκη καθηγητή Πολιτικής Οικονομίας στο Πανεπιστήμιο της Κρήτης και βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ αφορούσε στον αποτελεσματικότερο τρόπο αναδιάταξης του φορολογικού συστήματος. Ειδικότερα, το ερώτημα τέθηκε με τη διλημματική μορφή, μεταρρύθμιση ή τροποποίηση με τη λήψη διορθωτικών μέτρων.

Ο διλημματικός χαρακτήρας του ερωτήματος βοήθησε τους τέσσερεις ομιλητές να διαλεχθούν τα ουσιώδη συμπεράσματα της προσέγγισής τους.

Ειδικότερα, και οι τέσσερις ομιλητές, αν και με διαφορετικές προσεγγίσεις, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ανάπτυξη και κοινωνική δικαιοσύνη δεν δύναται να επιτευχθεί χωρίς βεβαιότητα του φόρου. Ο κάθε ομιλητής, με το δικό του τρόπο, επεσήμανε ότι φοροδοτική ισότητα και τελικά διεύρυνση της φορολογητέας ύλης δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί χωρίς σεβασμό σε κανόνες. Χωρίς περιορισμό των επιμέρους αυτοτελών φορολογήσεων που δημιουργούν παράπλευρους μηχανισμούς. Χωρίς απλοποίηση και σταθερότητα στις ρυθμίσεις. Χωρίς περιορισμό του πολύπλοκου και ευμετάβλητου χαρακτήρα των φορολογικών ρυθμίσεων.

Οι τέσσερις, λοιπόν, επαΐοντες συνέπεσαν στην ανάγκη εφαρμογής στο φορολογικό σύστημα των αρχών της ασφαλείας δικαίου και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του πολίτη έναντι της κρατικής δράσης, αρχές που πηγάζουν από την αρχή του Κράτους Δικαίου καθώς και από την υποχρέωση του κράτους να προστατεύει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Έτσι, με αφορμή τα συμπεράσματα των τεσσάρων διακεκριμένων ομιλητών επανατοποθετούμε το ζήτημα της επιλογής φορολογικού συστήματος στην ουσιαστική του διάσταση. Θα πρέπει, επιτέλους, ως κοινωνία να αποδεχτούμε ότι κράτος δεν δύναται να υπάρξει χωρίς φόρο. Αλλά, το είδος και η έκταση του φόρου που σε κάθε εποχή επιβάλλεται αντανakλά πρωτίστως την συλλογική απόφαση ποιες, πόσες ομάδες και σε ποιο βαθμό και με ποια κριτήρια επιθυμεί η κοινωνία μας να επιβαρύνονται με τον αναγκαίο για την επιβίωση του κράτους φόρο. Αντανakλά, ακόμη, την απόφασή μας για το είδος του κράτους που επιθυμούμε. Για την έκταση και τον τρόπο που θα λειτουργεί μέσα σ' αυτό το προνοιακό κράτος.

Κατά συνέπεια, την εποχή της μεγάλης καταστροφής και της αποσάρθρωσης των οικονομικών και κοινωνικών δομών, δεν αρκεί να παλεύουμε για τη συλλογή εσόδων, συλλογή που σε κάθε περίπτωση με τις υφιστάμενες δομές και την τρέχουσα οικονομική εμπειρία έχει καταστεί εξαιρετικά δύσκολη τόσο για τον αποσαθρωμένο κρατικό μηχανισμό όσο και για την βαριά πληττόμενη κοινωνία.

Αντίθετα, ήρθε πλέον η ώρα να τοποθετήσουμε εκ νέου το φαινόμενο του φόρου μέσα στο κοινωνικό πλαίσιο. Να συνειδητοποιήσουμε ότι η επιβολή φόρου και φορολογικής βάσης συνιστά άκρως πολιτική επιλογή, η οποία γίνεται πάντα σε αναφορά των ατομικών δικαιωμάτων. Και επιτέλους να αναλάβουμε το κόστος πολιτικών επιλογών, οι οποίες δεν θα διστάσουν να αναδιατάξουν τον φορολογικό μηχανισμό, να διευρύνουν τη φορολογική βάση και παράλληλα να σεβαστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Αλλιώς, και αν οι συνταγματικές ελευθερίες και τελικά η ανθρώπινη αξία και υπόσταση δεν προστατεύονται, αν ο φόρος δεν επιβάλλεται σε όσους φοροδιαφεύγοντας επιβιώνουν σε βάρος των υπολοίπων και αν ο φόρος επιβάλλεται πέρα και χωρίς αναφορά με το αγαθό της αξιοπρεπούς διαβίωσης, ποιο ακριβώς κράτος επιθυμούμε να εξυπηρετεί και για ποιο σκοπό αυτός επιβάλλεται;

Ασπασία Μάλλιου